

«Колискова» Петра Андросюка; «Казка», «Колискова та скерцино» Віталія Сечкіна, а також «Скерцо» Володимира Золотухіна.

Як показує історичний досвід, основною спеціалізацією представників української балалайкової школи є виконавська. Проте, виключенням тут постає композиторська діяльність випускника НМАУ ім. П. І. Чайковського Євгена Тростянського — талановитого балалайкового виконавця та композитора.

Період активної творчості Є. Тростянського припадає на кінець 80-х — 90-ті роки минулого століття: його перу належать такі твори, як «Ноктюрн», «Гротеск та роздум», «Кадриль» для балалайки з фортепіано, «Український сувенір» для балалайки з баяном, концертна п'єса на тему Л. Афанасьєва. Ці твори, як видається, значною мірою відрізняються від традиційних балалайкових концертних опусів, які виникали на основі перекладень. Вони містять не лише яскравий тематизм змішаного класично-фольклорного походження, але й елементи особливої нової віртуозності, пов'язаної з естрадною стилістикою.

Варто зазначити, що на межі ХХ–ХХІ ст. балалайка не втрачає своєї популярності серед виконавців та композиторів. Так, вагоме місце тут посідає творчість плеяди харківських композиторів, таких як Валентин Іванов, Тетяна Хмельницька, Борис Міхеев, Григорій Цицалюк, Микола Стецюн та Анатолій Гайденок. Також для балалайки створюють твори Віктор Власов та Іван Обрево.

Отже, спостерігаючи історію становлення та розвитку українського концертного репертуару для балалайки, можна констатувати, що цей інструмент передусім є надбанням вітчизняної музичної культури й він ніколи не втрачав інтерес серед слухачів, виконавців та композиторів. Також варто зазначити вагому роль митців Харкова в процесі академізації та популяризації українського балалайкового інструментального мистецтва.

Д. Маяцький

ЖАНРОВО-СТИЛЬОВІ ОСОБЛИВОСТІ БАЯННО-АКОРДЕОННОЇ ТВОРЧОСТІ ЕРККІ ЙОКІНЕНА

D. Maiatskyi

GENRE AND STYLE FEATURES OF ERKKI JOKINEN'S BAYAN-ACCORDION COMPOSITIONS

Фінське баянно-акордеонне мистецтво посідає сьогодні одне з провідних місць в Європі та світі. Процес впевненого становлення баяна (акордеона) як академічного інструмента активно відбувався у фінській музиці, починаючи з 70–80-х рр. ХХ ст. Величезну роль у цьому відіграла творча діяльність таких видатних композиторів, як Юкка Тіенсуу, Хейккі Валпола, Гаррі Вессман та Ерккі Йокінен.

Саме Ерккі Йокінен (нар. 1941) став одним з перших фінських митців, які звернулися до баяна (акордеона) як до інструментів із своїм власним мистецьким потенціалом, придатних для виконання високохудожньої музики. Шляхи творчих пошуків Е. Йокінена в цій сфері є загалом характерними для музичного мистецтва Фінляндії тієї доби. У своїх творах для баяна (акордеона) композитор експериментував, досліджував та розкривав художні можливості інструменту, використовуючи контрастні тембри, тональні кольори й текстури, а також специфічні прийоми баянно-акордеонного виконавства (нетемперовані *glissandi*, *tremolo* міхом, різкі динамічні зміни всередині довгих тривалостей, тощо), підкреслюючи їх складними ритмами.

Першим твором Е. Йокінена для баяна (акордеона) є п'єса "Alone" (1979), присвячена автором видатному фінському музиканту Матті Рантанену, який саме й спонукав композитора звернутися до цього інструменту. Відповідно до назви, твір передає відчуття самотності руху на шляху становлення та визнання інструмента. Втілення цього посилу в експресивній мініатюрі відбувається за допомогою сонористичних звукообразів, періодичних пуантилістичних та мінімалістичних включень на тлі ідеї переходу від статичності до руху.

У 1983 р. композитором було написано п'єсу "Reflektion" для двох баянів. Твір побудований на основі звукових текстур, різноманітних тембрових ефектів та несподіваних змін динаміки. Унікальної глибини та інтенсивності надає музиці, зокрема, активне використання характерних для баяна звукових ефектів. Діалогова структура твору є водночас втіленням певного монологу, матеріал якого віддзеркалюється ніби з певною затримкою, втім поєднується в кульмінаційних моментах для підсилення звукових ефектів. У 1987 р. Ерккі Йокінен створив Концерт для баяна (акордеона) з камерним оркестром, який вперше прозвучав у виконанні Матті Рантанена як соліста та камерного оркестру *Avanti!* під керівництвом диригента Еса-Пекка Салонена. Музична мова твору базується на алеаторно-сонористичних засадах. Одним із основних виражальних засобів є протиставлення контрастних тембрів звучання сольної та оркестрової партій. За своєю ансамблевою специфікою цей належить до домінантно-сольного типу концерту з оркестром, де сольна партія домінує майже упродовж всього твору. У 1988 р. Концерт для баяна (акордеона) Ерккі Йокінена був удостоєний премії ЮНЕСКО в Парижі й вважається одним з найуспішніших у світі творів цього жанру, написаних для цього інструменту.

Творчий доробок композитора містить також твори для баяна (акордеона) в ансамблі з іншими інструментами — з контрабасом (у творі "...presentir...", 1989), віолончеллю (у творі "A Yellow Primrose to Alberto Calero", 1995), флейтою (у "Rise V", 2002). Ці дуети за участі баяна (акордеона) вражають своєю віртуозністю. Музика цих творів вирізняється гострою артикуляцією, поєднуючи певну статичність з моментами очікування та енергійними спалахами. Інструменти повністю демонструють широкий діапазон звучання, досягаючи вершини розкриття свого характеру.

Внесок Е. Йокінена до розвитку баянно-акордеонного мистецтва отримав високу оцінку музикантів-виконавців і дослідників у всьому світі. Твори митця міцно увійшли до світової класики сучасного баянно-акордеонного репертуару та часто звучать у концертних, фестивальных й конкурсних програмах.

М. Махлай

РОЗВИТОК ХАРКІВСЬКОГО СПОСОБУ ГРАННЯ НА БАНДУРІ В ЦИНЦИННАТСЬКІЙ БАНДУРНІЙ ШКОЛІ

М. Mahllay

DEVELOPMENT OF THE KHARKIV-STYLE TECHNIQUE OF BANDURA PLAYING AT CINCINNATI BANDURA SCHOOL

Від 1930-х років кобзарі та бандуристи почали свою еміграцію на захід. Розвиток кобзарства і бандурництва в українській діаспорі в Північній Америці з тих часів набув нових ознак та форм. Водночас діаспора намагалася зберігати українську культуру та традиції: від ризикованих подорожей в Радянський Союз заради уроків